

“ครูแพทย์”

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ศรีสกุล จารุจินดา

หัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์ ท่านที่ 5

ศ.กิตติคุณ พญ.เสาวนีย์ จำเดิมแผด็จศึก

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ได้ถือกำเนิดมาในนามของ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2490 นับจนถึงปัจจุบัน คือ พ.ศ. 2547 สิริรวมได้ 57 ปี เมื่อเริ่มก่อตั้ง ประเทศไทยในยุคนั้นเรามีความขาดแคลนทั้งบุคลากรงบประมาณเทคโนโลยีทางการแพทย์ และแพทยศาสตร์ศึกษา อย่างหลังถือเป็นพันธกิจหลักของคณะตามมาด้วยการดูแลผู้ป่วย ถึงยากลำบากอย่างไรก็ตาม เราสามารถฟันฝ่าอุปสรรค เพิ่มพูนความสามารถ พัฒนาคณะของเราเพิ่มพูนขึ้นหลาย ๆ ด้าน จนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นคณะแพทย์ที่ดีเยี่ยมคณะหนึ่งในระดับประเทศและระดับสากล

กลไกหลักที่ทำให้คณะแพทยศาสตร์เจริญเติบโต รวดเร็วต่อเนื่อง คือ การมีนโยบายเด่นชัด การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และความก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ทั่วโลก

การบริหารของคณะเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายนั้นมีจักรกลสำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง คือ การมีบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ มีอุดมการณ์ และอุทิศตนให้กับคณะอย่างเต็มที่ ต่อเนื่อง ไม่มีข้อแม้ อาจารย์แพทย์เป็นกลุ่มบุคลากรชั้นนำให้การเรียนรู้ต่อนิสิตแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ แพทย์ฝึกหัด แพทย์ประจำบ้านและแพทย์เฉพาะทางและสังคม หน้าที่หลักนอกเหนือไปจากการสอนและฝึกอบรมแล้ว อาจารย์แพทย์ยังต้องให้บริการต่อผู้ป่วยประชาชน ทำการวิจัยเผยแพร่ผลงาน ทำการบริหาร รับผิดชอบต่อสังคม ต้องใฝ่รู้ หมั่นศึกษาตลอดชีวิตการเป็นแพทย์ และเป็นปูชนียบุคคลให้นิสิตแพทย์ บุคลากรต่าง ๆ ยึดถือเป็นแบบอย่างปฏิบัติตาม

รองศาสตราจารย์นายแพทย์ศรีสกุล มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกประการดังกล่าวตลอดชั่วชีวิตท่าน โดยท่านได้เริ่มรับราชการเมื่อ วันที่ 1 มกราคม 2493 ในตำแหน่งข้าราชการชั้นตรี ระดับ 2 ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาค ฯ เมื่อปี พ.ศ.2519 - 2523 พร้อมกับควบตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา ท่านได้ลาออกจากงานราชการในปี พ.ศ.2525 เพื่อให้การศึกษาต่อเด็กอนุบาล ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่ท่านรักเอ็นดูและให้ความสนใจมาตลอด เป็นความรักอีกอย่างของท่านนอกเหนือจากรักครอบครัวและความเป็น “แพทย์”

ผลงานของ “ครูศรี” ซึ่งพวกอาจารย์ในภาควิชาและคณะซึ่งเป็นลูกศิษย์ท่านเรียกขานอย่างเคารพรักใคร่ มีความโดดเด่นในแง่ของความสามารถเป็นครูแพทย์ เป็นแพทย์ที่ดี อุทิศตนให้กับคณะ มีวิสัยทัศน์นำสิ่งใหม่ ๆ มาสู่คณะและภาควิชา เป็นปูชนียบุคคลของวิชาชีพแพทย์ของเรา

ความเป็นครูแพทย์และเป็นแพทย์ที่ดี

“ครูศรี” เป็นผู้บุกเบิกเรื่องแพทยศาสตร์ศึกษาให้คณะ ตั้งแต่เมื่อคณาจารย์เป็นเพียงแพทย์ แต่ไม่รู้จักหลักการของการศึกษา ไม่รู้จักว่าหลักสูตรมีองค์ประกอบอะไร ท่านชักนำให้เรารู้จักวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา ประสิทธิภาพการเรียนรู้และการประเมินผล รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อหลักสูตรเป็นรูปร่างกลมเหมือนงูกินหางด้วยความสนใจ ความอดทนต่อความไม่รู้ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ความสามารถในการก่อตั้งกลุ่มบุคลากรแกน

กลางของท่านช่วยเป็นกำลังขับเคลื่อนให้ภาควิชากุมาร ฯ และคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนเป็นผู้นำในด้านนี้ โดยมีองค์การอนามัยโลกรับรองคุณภาพและความสามารถของคณะเราในด้านการเป็นศูนย์แพทยศาสตรศึกษาแห่งประเทศไทย

ในระดับไมโครคือระดับส่วนตัว ท่านเป็นครูแพทย์ ซึ่งนิสิตเกือบทุกรุ่นประเมินผลการบรรยายของท่านว่า มีประโยชน์ เข้าใจง่าย น่าสนใจ นำไปใช้ได้ในชีวิตการปฏิบัติงานเป็นแพทย์เรียกว่าเป็นนักบรรยายระดับ 5 ดาว เสียงดัง ฟังชัด ได้ประเด็นสำคัญ

“หมอศรีสกุล เมื่อเจอจากกับใครก็เข้าใจง่าย โดยเฉพาะคนไข้เด็ก ๆ และผู้ปกครอง คนไข้รู้สึกดีใจที่เป็นคนไข้ของหมอศรีสกุล”

“ภรรยาผมเป็นโรคไตและหัวใจวายเรื้อรังมาหลายปี เมื่อ 3 ปีก่อน ผมได้ท้อออกซิเจนจากหมอศรีสกุล มาเตรียมไว้ จะให้ดมออกซิเจนก็ไม่ยอมดม จะพาไปโรงพยาบาลก็ไม่ยอมไป จะยอมตายอย่างเดียว..... หมอศรีสกุล และหมอประจำมาถึง ก็ยอมดมออกซิเจน เลยรอด ต่อมาได้ใส่เครื่องกระตุ้นหัวใจแบบใหม่ อาการจึงดีขึ้นมาจนทุกวันนี้” *(ศ. กิตติคุณนายแพทย์ ประพฤติ ลักษณะพุกก์ ในหนังสือ ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ รศ.นพ.ศรีสกุล จารุจินดา ปม., ทช.)

การให้บริการต่อผู้ป่วยและประชาชน

เนื่องจาก “ครูศรี” เป็นผู้ที่มีมองเห็นการณ์ไกล ท่านจึงได้ริเริ่มสร้างหน่วยไอซียูเด็ก เป็นแห่งแรกในประเทศไทย โดยศึกษาจากหน่วยไอซียูผู้ใหญ่ของโรงพยาบาลศิริราช ได้ทำการรวบรวมเครื่องมือช่วยชีวิตต่าง ๆ มาไว้ในหน่วยเดียวกัน รณรงค์หาทุนจากแหล่งทุนภายนอก คือธนาคารกรุงเทพ ในขั้นต้น และต่อมาภาควิชา ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์วลัยลักษณ์ พระราชทานทุนทรัพย์และชื่อตึกไอซียูเด็ก ตึกใหม่ว่า ตึกสิริภา

ในการก่อตั้งหน่วยสาขาวิชาพิเศษ (sub specialty) ในภาควิชา เพื่อให้การบริการต่อประชาชนและผู้ป่วยเด็ก

ซึ่งมักเป็นผู้ถูกส่งต่อมาจากหน่วยบริการทางการแพทย์อื่น ๆ เนื่องจากผู้ป่วยมีปัญหาซับซ้อนต้องการผู้เชี่ยวชาญพิเศษให้การรักษารศ.นพ. ศรีสกุล ได้เลือกสาขาวิชากุมารประสาทวิทยา เนื่องจากภาควิชาขาดแคลนอาจารย์ในสาขานี้ และท่านได้สร้างรากฐานให้หน่วยประสาทวิทยาของภาควิชากุมาร ประสานงานกับสาขาวิชาอื่น ๆ จัดสร้าง หลักสูตรพิเศษแบบประสมประสานหลายภาควิชาร่วมกันสอนวิชาประสาทวิทยา ไม่แยกกันสอน เพื่อให้มีความต่อเนื่องไม่ซ้ำซ้อนอย่างหลักสูตรที่ต่างภาควิชาต่างแยกกันสอน

เนื่องจาก รศ.นพ.ศรีสกุล อยู่ในวงการศึกษามาตลอด จึงได้บริการประชาชนโดยร่วมกันกับแพทย์หลายท่าน หลายสถาบัน เป็นคณะบุคคลจัดทำหนังสือที่มีคุณค่ายิ่ง เรื่อง “พัฒนาคน - พัฒนาชาติ” กราบทูลเกล้าถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงวินิจฉัยและพระราชทานข้อคิดเห็นแก้ไขแนะนำหลายประการ แล้วจึงพิมพ์ในนามของมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย เผยแพร่ต่อประชาชน นับเป็นหนังสือให้ความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง

การเป็นผู้บริหาร ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวหน้า

รศ.นพ.ศรีสกุล เป็นผู้บริหารซึ่งให้ความสำคัญกับบุคลากรมากที่สุด ท่านเริ่มงานด้วยการเป็นอนุศาสกได้ใกล้ชิด ได้แนะนำ ดูแลนิสิตแพทย์จำนวนมากให้ประสบความสำเร็จ โดยดูศักยภาพของนิสิตแพทย์ แพทย์แต่ละคน แล้วแนะแนวหรือชักจูงให้มาปฏิบัติราชการในตำแหน่งซึ่งเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและใจรัก

“ครู” เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของศิษย์คนแล้วคนเล่า ให้ความรัก ความเมตตาแก่ศิษย์ ซึ่งสัมผัสได้ทั้งสายตา คำพูด และการกระทำ จนทุกคน มีความภาคภูมิใจที่จะบอกว่าเป็น “ศิษย์ของคุณครูศรี” (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล คณบดี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ รศ.นพ.ศรีสกุล จารุจินดา)

นอกจากคณบดีท่านปัจจุบัน ของคณะแพทย-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้ว อาจารย์แพทย์
หลาย ๆ ท่านรวมทั้งผู้เขียนด้วย ก็เคยได้รับความกรุณา
ของ รศ.นพ.ศรีสกุล จารุจินดา ชักนำให้ได้รับราชการใน
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ และภาควิชาอื่น ๆ พร้อมทั้งกำกับ
ดูแลให้คำแนะนำอันทรงคุณค่าระหว่างรับราชการ ทั้งนี้
เพราะ "ครูศรี" เชื่อว่าบุคลากรเป็นสิ่งมีค่าที่สุดขององค์กร
ต้องจัดคนให้เหมาะกับงาน และต้องพัฒนาคนให้สม
ศักยภาพของแต่ละคนเป็นรายตัว ตรงต่อหลักการบริหาร
บุคคลที่ทราบกันในปัจจุบัน

ภาระงานของคณะแพทยศาสตร์ ในขั้นต้นคือ
การสอนนิสิตแพทย์ การสอนระดับหลังปริญญา หรือการ
ฝึกอบรมแพทย์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางของภาควิชากุมารฯ
ก่อน พ.ศ.2497 การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเกิดอย่าง
ไม่สมบูรณ์โดยยังไม่มีหลักสูตรการฝึกอบรมชัดเจน และยัง
ไม่มีการสอบเป็นผู้เชี่ยวชาญ สาขาวิชาซีพกุมารเวชกรรม
ซึ่งกำกับดูแลประเมินผลโดยสมาคมกุมารแพทย์แห่ง
ประเทศไทยตามกฎระเบียบของแพทยสภา ในขั้นต้นภาค
วิชาได้พยายามพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมอยู่เสมอ
โดยมีอาจารย์ชั้นผู้ใหญ่ของแผนกกุมาร (ขณะนั้นยังเรียก
เป็นแผนกกุมารอยู่) คือ ศ.นพ.สโรช คมสัน ศ.พญ.สนใจ
พงศ์สุพัฒน์ ศ.นพ.คณัย สนิทวงศ์ และ รศ.นพ.ศรีสกุล
จารุจินดา เป็นผู้ร่างและบริหารหลักสูตรจนเป็นที่นิยม
อย่างสูงของผู้เข้าฝึกอบรม เพราะแพทย์ทุกคนที่ผ่าน
การอบรมแล้วสามารถสอบเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการสอบ
ได้ทุกคนทุกรุ่นถือเป็นสถิติที่น่าภูมิใจ ดังนั้นจึงถือว่า
"ครูศรี" เป็นผู้บริหารชั้นผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง ซึ่งบุกเบิกงาน
การฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทางของภาควิชากุมาร ฯ หล่อ
หลอมแพทย์ผู้เข้ารับการอบรมจากคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ปลูกฝังจิต
สำนึกให้ศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ความเป็นปราชญ์บุคคล

ในปัจจุบัน สังคมไทยขาดแคลนปราชญ์บุคคล คือ
บุคคลอันเป็นที่เคารพบูชา เพราะมีคุณความดี ประพฤติตน

น่านิยม มีคุณค่าต่อคน ครอบครัวและสังคม มีความ
สามารถดีเด่นในการประกอบวิชาชีพ

แพทย์เป็นบุคคลที่ต้องมีความรู้ทางวิชาการทัน
สมัยในศาสตร์ ซึ่งต้องให้บริการ มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ
มีจริยธรรม และจรรยาวัตร เพื่อเป็นแบบอย่างต่อนิสิตแพทย์
แพทย์บุคลากรทางการแพทย์ ผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ
ได้เห็นเป็นแบบอย่างอันดี และตั้งใจให้นำไปปฏิบัติต่อ ๆ
กันไปเป็นพฤติกรรมลูกโซ่

"ครูศรี" จัดเป็นปราชญ์บุคคลอย่างแท้จริง เพราะ
ท่านประกอบด้วยคุณงามความดี ดังนี้

1. ความใฝ่รู้ ทั้งทางด้านวิชาชีพ โดยมีการ
ศึกษาต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของชีวิตการเป็นแพทย์ แม้
หลังจากออกจากราชการแล้ว บ่อยครั้งที่ท่านเข้าร่วมงาน
ประชุมวิชาการของคณะ

ความใฝ่รู้ทางธรรม ท่านหมั่นศึกษาพระธรรม
ทำนุบำรุงศาสนา และช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อช่วย
ยกระดับจิตใจของผู้คนซึ่งถูกผลกระทบของสังคมและสิ่ง
แวดล้อมอย่างรุนแรง

2. ความขยัน และความรับผิดชอบทางการ
งาน ความรับผิดชอบของท่านนอกเหนือจากหน้าที่ของ
กุมารแพทย์ธรรมดา ท่านพยายามคิดโครงการใหม่ ๆ
ซึ่งมีประโยชน์ และกระทำให้สัมฤทธิ์ผลเนื่องด้วยความ
สามารถเฉพาะตัวในแง่ของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม
เป็นทั้งนักวางแผนและนักปฏิบัติ

3. ความมีเมตตาสูง ท่านเมตตาต่อเด็กป่วยไข้
และพ่อแม่เด็กทุกระดับสังคม จึงทำให้เป็นที่รักใคร่เคารพ
นับถือของผู้คนเหล่านี้ ท่านไม่เคยดูว่าหรือโกรธเคือง
คนไข้เด็กเวลางอแง ดื้อดึง อาละวาด ทำตัวไม่เหมาะสม
แต่ให้การดูแลเด็กเหล่านี้ด้วยความนุ่มนวล เห็นใจ เข้าใจ
และสงสารอย่างสม่ำเสมอ

แพทย์รุ่นศิษย์ หรือรุ่นน้อง มักมีข้อขอร้องพิเศษ
ต่อท่าน เช่น ขอให้ท่านเป็นเจ้าของภาพจัดงานสมรส ขอคำ
แนะนำในเรื่องการดำเนินชีวิต เพราะทราบว่าท่านจะทำ
ให้ด้วยความเมตตาและเต็มใจ

ท่านเป็นผู้ที่ใคร ๆ ยากเข้าใกล้ เพราะบุคลิกและ

อภัยของทุกท่าน

4. ความอดทน ผู้เขียนในฐานะลูกศิษย์ และผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน ได้มีโอกาสเห็นความอดทนอย่างมากต่อภาระความรับผิดชอบ ในสมัยที่ท่านเป็นหัวหน้าภาค เป็นช่วงที่คณะ และมหาวิทยาลัย ขยายขอบเขตหน้าที่การงานของบุคลากร เช่น แพทย์ต้องออกปฏิบัติหน้าที่ต่างจังหวัด ต้องช่วยโครงการการศึกษาในสัตตแพทย์ชนบท ที่จังหวัดจันทบุรี โครงการปริญญาโทและการศึกษาหลังปริญญาของมหาวิทยาลัย โครงการปริญญาโทระดับสากล ในสาขาวิชาการพยาบาล การศึกษาอบรมเรื่องแพทยศาสตร์ศึกษา โครงการเหล่านี้เขียนลายลักษณ์อักษรได้ไม่มาก แต่ที่จริงในแต่ละโครงการต้องการแรงงานแรงใจ และความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องอย่างมหาศาล ก่อเกิดความกดดันต่อบุคลากรอย่างมาก แต่ด้วยความอดทน เมตตา เข้าใจในธรรมชาติของคน และความเป็นผู้นำของท่านจึงทำให้โครงการต่าง ๆ ดำเนินไปได้ดี

5. ความรัก ความผูกพัน และการอุทิศตนให้คณะ ท่านให้ความรัก ความผูกพัน และอุทิศตนให้คณะ ด้วยจิตวิญญาณ และการกระทำอย่างเด่นชัดมาตลอด

ชีวิตรับราชการ และยังสืบเนื่องต่อมาระยะยาวภายหลัง โดยท่านยังเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ ของภาควิชา ช่วยเป็นอาจารย์พิเศษ เป็นกรรมการประกวดสุขภาพเด็ก และเขียนบทความให้ภาควิชาอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

ท่านรองศาสตราจารย์นายแพทย์ศรีสกุล จารุจินดา ได้ลาจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภาควิชากุมารเวชศาสตร์ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อท่านลาออกจากราชการ วันที่ 1 พฤษภาคม 2525 และครั้งที่ 2 เมื่อท่านถึงแก่อนิจกรรม วันที่ 11 พฤศจิกายน 2546

ผลงานและความเป็นปुरूชนของคุณครูของท่าน สุดจะกล่าวไว้ได้หมด จุดเด่น ๆ ควรได้รับการบันทึกไว้เป็นแบบอย่าง และแทนใจสักการะของผู้ที่ครั้งหนึ่งเคยโชคได้สัมผัสกับตัวตนของท่าน ได้รับอิทธิพลจากอุดมคติ จริยวัตร และจรรยาบรรณในวิชาชีพของท่าน โอกาสเช่นนี้เป็นของขวัญ เป็นรางวัลต่อผู้รับ มีคุณค่ามากกว่าการศึกษาจากหนังสือหลายหมื่นเล่ม การท่องอินเทอร์เน็ตหลายหมื่นชั่วโมง